

p. 757-758

2383

Fages de Romá, Narcís: *Cartilla rural / en aforismes catalans*, / basada en las reglas donadas per los / mes classichs agrónomos antichs y / moderns, nacionals y estrangers, / y en las observacions y / prácticas deis millors / cultivadors. / Composta per / D. —, / Vocal de la Junta de agricultura de la provincia / de Gerona, Vice-president y Fundador de la / Societat de agricultura del Ampurdá, Professor / corresponsal de la Academia matritense de / legislació y jurisprudencia, Socio corresponent / de la de Bonas lletras y de la de Ciències / naturals y Arts de Barcelona, y membre de / altrás corporacions científicas y econòmicas. / Figueras: / Imprenta y Libreria / de Gregori Matas de Bodalles [*Bodallés* a la coberta].- 1849.- 14,5 cm, 122 p. (en romanes fins a la XIV) + 2 f. *BUB, BPeralada, RACAB, CST.

C «Podrá antes culparse de poca aprensió [...] en consentir se done al públich lo que estará sens dub- / te tan mes plagat de faltas quan menor es lo costúm de escriurer en la llengua nativa, cosa que encara no havia fet, y mes que mes no estan ben fixadas sas reglas ortográficas, objecte de gran divergencia, com y tampoch ho estan algunas de las gramaticals, per qual motiu hi he estát menos escrupulós, marxant á mon objecte per lo camí mes dret y mes expedit [...] en gracia de dit mon objecte, que [...] no ha estát altre que vulgarisar los preceptes del bon cultiu, posantlos al alcans del cultivador, al alcans de sa curta intel·ligencia, al alcans de sa no exércitada memoria», p. VII/VIII. «¡Aixís se aumante [...] lo número deis amichs á quins procuro empeltarla [l'afició] y als quals parlaré altre dia de una manera distincta! Avuy al Pagés en son llenguatge, en lo llenguatge deis camps, que de / altre modo no fora profitos [...], demá als hacendats y al Govern en aquel] quels hi es degut», p. XIII/XIV.- Diverses n. a peu de p., on, entre altres detalls, explica uns quants termes agrícoles i ramaders: *pórca* (28-29), *menestral* (30), *arrels verticals, tuberoses i fibroses* (39), *pedra de batre* (43, 104), *cortó 'quartó'*, *vessana* (46), *marga* (49), *andá* (51-54), *mal de melsa* (52-53), *blat de moret* (68), *herba granada* (68), *patró, líber* (81-82), *plantar la vinya a peu de ruc, a perpal, a vall obert* (94-95).

D En parla Mariá Cubí a «La Antorcha», p. 5186-519a (ft. 2410).

E

1849 Ed. descrita. Elías I, 570a diu que es publica el 1848: en aquest any, si de cas, devia començar-se a imprimir (vg. p. 57, 118-119, [125], [126], i p. VII-VIII de l'ed. cast.).

1849 *Aforismos rurales* / por / D. —, / Comisario Régio / para la inspeccion de la Agricultura / General del Reino con aplicacion / á la provincia de Gerona. / Figueras: / Imprenta y Librería / de Gregorio Matas de Bodallés.- XVI + 158 p. + 1 f. (Ed. augmentada, adaptació més que trad.) *BPeralada, BARús, OCI, NNH.

1853 *El amic dels llauradors / ó / aforismes rurals*, / composts en catalá y castellá / per / D. —, / Comisario regio p'a la inspecció de la Agricultura general del / reine en la provincia de Girona, / y traduïts al valenciá / per un Arnic deis llauradors. / Valencia: 1853. / Imprenta de Jusép Rius, carrer del Milacre.- 15,5 cm, 172 p. + 1 f. (Segons ed. 1980.) Com l'ed. cast., és adaptació més que trad.- P. 115: «Notas», en cast.: les mateixes, amb alguna variació, que a l'ed. cast. de 1849 apareixen a peu de p. L'últ., p. 167, és del trad., que, al final, p. 171-172, fa refer. a l'ort. que ha usat. Abans, p. 170, ha dit: «tengo la satisfaccion de creer que los labradores de

- nuestro país han de resultar favorecidos en poseer en su propio dialecto ese tratado excelente de agricultura». Acaba amb les inicials «R. J. B.», que corresponen a Román José Brusola, segons Ribelles 2703, que ho treu de Ramírez. Ribelles diu de la llengua: «el lenguaje que usa es el valenciano vulgar, plagado de castellanismos y de faltas ortográficas», opinió que compartim).
- 1854 *Aphorismes ruraux* / Basés sur les règles données par les Agronomes les plus classiques, anciens / et modernes, nationaux et étrangers, et sur les observations / et les pratiques des meilleurs cultivateurs, / composés par M. Narcisse Fages de Roma, / Membre de la Junte d'Agriculture de la Province de Gironne, / Vice-Président et Fondateur de la Société d'Agriculture / au l'Ampourdan, etc. / Traduits du catalan en français par M. Louis Fabre, Membre de la Société Agricole, Scientifique et Littéraire des Pyrénées-Orientales, / Regent de Troisième au Collège de Perpignan, SASLPO IX (1854), p. 515-536, a 2 col. (Versió —més aviat adaptació— de Louis Fabre).
- 1854 *Aphorismes / ruraux* / composés par / M. Narcisse Fages de Roma, / Traduits du catalan en français / Par M. Louis Fabre, / Professeur au Collège / de Perpignan. / Perpignan. / Imprimerie de J.- B. Alzine, / Rue des Trois-Rois, I. / 1854.- 11,5 cm, 89 p. *BPeralada.
- 1869 V. (2* ed. val.) (Ribelles 2704, que ho treu de P). s.a. Ed. Gallega? («alguns autors han donat compte d'una ed. en gallec, la qual, malauradament, no hem pogut localitzar», Joan Valles, «Prólogo» a l'ed. de B. 1985).
- 1980 Facsímil «Librerías Paris-Valencia» (ed. val. de 1853).
- 1985 Ed. facsímil de l'ed. cat. de 1849: Generalitat de Catalunya - Diputació de Girona, B. Amb un próleg de Joan Valles i Xirau. Lám. amb: retrat de l'autor i reproducció de les portades de les ed. 1849 (cast.), 1853, 1854 i de la coberta de 1849 (cat.); etc.

T Cat. modismes. Cat.: ort. Val.-cat.: relació. Cat.: nivells. Cat.: dial. val. Cast.: modismes. Fr.: modismes. Llengua i dial.

[Marcet, Pere; Solà, Joan \(1998\): *Història de la lingüística catalana 1775-1900. Repertori crític*. Volum I. Vic: Eumo Editorial, Universitat de Girona, Universitat de Vic.](#)